

THE IDENTITY PROBLEM in THE EUROPEAN UNION; THE MODEL of “RATIONAL EUROPE”

Murat Ercan *

* Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
E-mail: murat.ercan@bilecik.edu.tr

Copyright © 2016 Murat Ercan. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

The discussions on who the Europeans are still continuing as in the past and it seems that such discussions will exist in the future. Judging the discussions and analyses of the scientists and experts on the topic, it seems that they have not been able to reach a consensus on where the boundaries of Europe begin and finish and who the Europeans are. The studies show that the priority of the European Union has been such common interests as the unity in economy and safety, rather than the identity. In other words, in order to frame peace and stability, the Union has given priority on defending Europe from all threats. To achieve this, the Union brought France and Germany, which led to battles in Europe, together under the roof of the union and transferred the control of such important mines as coal and steel to a supra-national organ. Between 1958 and 1992, the European states went through various stages and dealt with economic integration process. Having a common market community in 1992, the Union tried to develop political relations among the member states after 1993. However, the European states did not have any serious efforts forming an European identity. With the Maastricht Treaty, which was put into action in 1993, the European states began to give importance on political collaboration and laid the foundation of having a common European identity. However, today it can be seen that despite the efforts of the union on identity, it has been unsuccessful at such a goal. In this study, it is analyzed whether the member states in the union will be able to converge on the issue of common identity. Besides, the study analyses how the European identity is perceived within Europe and outside Europe, because there are different opinions about what the European identity is and how it should be. At the end of the study, it is concluded that the factors holding the union together are not the common identity but the shared projects and goals.

Keywords: Key Words: the European Union, Europe, European identity, Rational model

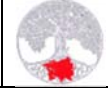
AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KİMLİK SORUNSAI:

ÖZET

Avrupa ve Avrupalıların kimlerin olduğuna dair tartışmalar gemişte olduğu gibi bugünde devam etmektedir. Yapılan araştırmalar sonucuna göre bu tartışmaların yarın ve gelecekte tartışılacağı aşıkardır. unk pek çok bilim adamlarının ve uzmanların yaptıkları tartışmalar ve analizlerinde Avrupa'nın sınırının nerede başlayıp nerede bitiği ve kimlerin Avrupalı kimliği taşıyacağına dair ortak bir noktada birleşemedikleri görülmektedir. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, Avrupa Birliği kuruluşundan bugüne kadar geçen süreçte kimlikten ziyade önceliğini ekonomi ve güvenlik gibi ortak ıkarlarzerine yoğunlaştırmıştır. Başka bir deyişle bugünkü Avrupa Birliği Avrupa'da barış ve istikrarın sağlanması için önceliğini Avrupa'yı tehdit eden unsurlardan kurtarmaktan yana kullanmıştır. Bununda temelini Avrupa arenasında savaşlara neden olan ikilkeyi, Fransa ve Almanya'yı aynı çatı altında bir araya getirerek ve savaşlara neden olan kömür ve elik gibi önemli madenlerin kontrolünü ulusüstü bir organa devrederek atmıştır. 1958-1992 yılları arası Avrupalı devletler farklı evrelerden geçerek ekonomik entegrasyon süreciyle uğraşmışlardır. 1992 yılında Ortak Pazar politikasını tamamlayan Avrupa Birliği, 1993 yılı itibariyleye devletler arasında siyasi işbirliğini geliştirmeye çalışmıştır. Fakat 1993 yılına kadar Avrupalı devletler Avrupalılık kimliğini oluştırmaya yönelik her hangi bir ciddi politikayla uğraşmamıştır. Ancak 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Antlaşmasıyla Avrupalı devletler siyasi alanda da işbirliğine önem vermeye başlamışlar ve Avrupa'da bir ortak kimlik oluşturulması hususunda Avrupa vatandaşlığı kavramının temelini atmışlardır. Fakat bugün Avrupa Birliği'nin kimlik politikasına baktığımızda, her ne kadar Avrupa Birliği kimlik hususunda bir takım girişimlerde bulunmuşsa da Avrupa Birliği'nin bu girişimleri başarısız olmuştur. "Avrupa Birliği'nde Kimlik Sorunsalı" başlıklı bu çalışmada, pek çok bilim adamı ve uzmanların görüşlerine yer verilerek, çok kültürlü bir yapıya sahip olan Avrupa Birliği'ndeye devletlerin ortak bir kimlik etrafında birleşip birleşemeyecekleri analiz edilmektedir. Ayrıca alışmada, Avrupa kimliğinin içeride ve dışarıda nasıl algılandığı ortaya konulmaktadır. Çünkü Avrupa Birliği içerisinde Avrupa kimliğinin ne ve nasıl olması gerektiğine dair farklı görüşler bulunmaktadır. Çalışmanın sonunda ise Avrupa Birliği'ni bir arada tutan değerin paylaşılan kimliğin olmadığı, Birliği bir arada tutan faktörlerin paylaşılan projeler ve hedefler olduğu sonucuna ulaşılmıştır

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Avrupa ve Avrupalılık Kimliği, Rasyonel Model

Avrupalının kim veya kimler olduğuna yönelik tartışmaların kaynağı çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır. M.7. yüzyıllarda temelleri atılan Avrupa ve Avrupalılık kimliği tartışmaları, ilk zamanlarda belirli bir coğrafya bazında tartışılmaya başlanmış, daha sonraki dönemlerde ise bu tartışmalara din, tarih ve kültür gibi değerler eklenmiştir. Yakın tarihte de benzer tartışmalar yapılmaya başlanmış ve tartışmalar neticesinde Avrupalılık ve Avrupa kimliği ile ilgili olarak net bir tablo ortaya konamamıştır. Çünkü tartışmalarda bir düşünceden ibaret Avrupa kavramı ile aidiyetlik hissini temsil eden Avrupa kimliği bir birbirine karıştırılarak farklı anlamlarda yorumlanmıştır. Oysa Avrupa bir düşünce olarak yüz

yıllardır varlığını sürdürmüş ve sürdürmektedir. Fakat Avrupa arenası üzerinde bireylere aidiyet hissi veren kimlik konusu, kimlerin, hangi değer ve kriterler çerçevesinde bu kimliğe sahip olabileceği, geçmiş yüzyıllarda tartışıldığı gibi hararetle bir şekilde bugünde tartışılmaktadır.

Tarih boyunca farklı dönemlerde farklı Avrupa'lar kurulmuş(örneğin Roma, Bizans, Fransız ve Alman Avrupa'sı) ve her dönemde kurulan Avrupa'nın sınırları değişmiştir. Fakat bu dönemlerde Avrupalıları bütünleştiren, tek bir çatı altında toplayan bir Avrupa kimliğinden bahsetmek mümkün olmamıştır. Eski çağlardan 20.yüzyılın ikinci yarısına kadar geçen süreçte Hıristiyanlık temelli bir birleşik Avrupa Devletler Topluluğu veya Avrupa Birliği'nin kurulmasına yönelik düşünceler sadece; düşünürler, felsefeciler ve şairler tarafından eserlerinde dillendirilmiştir. Bu düşünceler de sadece bir düşünce olarak kalmış, düşünceden öte gitmemiştir. Bu düşünceler Avrupa'da bir birlik ve beraberliği sağlayamadığı gibi çatışmaları önleyememiştir. Avrupa'nın tarihsel yolculuğu incelendiğinde; Avrupa'nın tarihi bugün kendini Avrupalı olarak gören devletlerin bir birlerinin çatışması ve savaşlarıyla doludur. Ya birbirlerinin topraklarına veya sömürgelerine göz dikmişler ya da bölgeyi kendi nüfusu/hegemonyası altına almaya çalışmışlardır. Başka bir ifadeyle Avrupa'nın tarihi, dönemin Avrupa'sının süper güçlerinin rekabetiyle doludur. Dolayısıyla II. Dünya Savaşı sonuna kadar tarihi savaş ve rekabetle dolu olan Avrupa'ya aidiyet hissine verecek olan Avrupalılık kimliğini inşa etmek mümkün olmamıştır. II. Dünya Savaşı sonrası Avrupalı devletler geçmiş tarihinden dersini almış ve Avrupa'da barış ve istikrarın sağlanması için yeni fikirler üretmeye başlamışlardır. Siyasetçi ve farklı görüşlerden gelen bu fikirler, Avrupa'da ulu devletlerin yetkilerinin bir kısmını devredecekleri ulus üstü bir otoriteden bahsediyorlardı. Bu sefer Avrupalı devletler ortak hareket edip, savaşa son vermeye kararlıydılar. Bu inançla, Avrupalı devletler ilk başta fonksiyonalist ve neo- fonksiyonalist kurum çerçevesinde harekete ederek bütünleşmeyi ekonomik ilişkiler düzeyinde tutmuşlardır. Avrupalı devletler ekonomik entegrasyon sürecini, derinleşme ve genişleme politikalarıyla Soğuk Savaş sonuna kadar tamamlamış ve Avrupa Birliği'ni kurmuşlardır. Fakat Avrupa Birliği'ne üye devletler AKTÇ'den Maastricht Antlaşmasına kadar çok ciddi derinleşme ve genişleme evreleri geçirmesine rağmen, bu dönemlerde Avrupalılık ve kimlik konusunda adım atamamıştır. Maastricht Antlaşmasıyla ekonomik entegrasyonu tamamlayan Avrupa Birliği, aynı zamanda da siyasi entegrasyon sürecini başlatmış ve bu antlaşmayla birlikte Avrupalılık kimliğinin bir parçası olan Avrupa vatandaşlığı kavramını dillendirmiştir. Bu kavramın içeriğini Amsterdam, Nice ve Lizbon Antlaşmalarıyla değiştirmiş ve geliştirmiştir. Fakat her ne kadar Birlik, Avrupa vatandaşlığı kavramını antlaşmalarla yasallaştırırsa da kimlerin bu kimliğe sahip olacağı, hangi kriterler çerçevesinde değerlendirileceği hususu Birlik içerisinde sürekli bir tartışma konusu olmuştur.

Avrupa Birliği'nde kimlik sorunlarını analiz eden bu çalışmada, öncelikle Avrupa ve Avrupalılık kavramları açıklanmakta ve akabinde ise bu kavramlar çerçevesinde, Avrupalı kimliğinin oluşturulup oluşturulamayacağı tartışılmaktadır. Çalışmada, Avrupalılık kimliğinin inşa edilip edilemeyeceği konusu analiz edilirken Birlik içerisindeki tartışmalara neden olan post, pan ve etnik Ulusçuluk, Hükümetlerarası, Ulus-üstü-suprasayonal, Ulus-altı, Kurumsalcılık, Güvenlik Topluluğu ve Yapısalcı görüşlerin fikirlerine de yer verilmektedir.

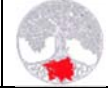

Ayrıca çalışmada şu soruların cevabı aranmaktadır; Avrupalılık ve Avrupa vatandaşlığı aynı anlama mı gelmektedir? Avrupalılık kimliği oluşturulabilir mi? Avrupa Birliği'nin bir kimliğe ihtiyacı var mıdır? İnşa edilmeye çalışılan Avrupalılık kimliğinin doğurabileceği muhtemel sorunlar nelerdir? ...

1. Avrupa ve Avrupalılık Fikrinin doğuşu

Avrupa kavramı MÖ 7. yüzyıllarda eski Yunanlılar tarafından kullanılmaya başlanmış ve eski Yunanlılar Ege Denizi'nin batısında kalan toprakları Avrupa olarak adlandırmışlardır(**Karluk,2011: 76**). Dolayısıyla Avrupa kavramının karşımıza ilk kez Yunan mitolojisinde çıktığını söyleyebiliriz. Güneşin batışı anlamına gelen Avrupa ismi, Yunan mitolojisine göre eski çağlarda yaşamış olan Fenike Kralı Phoeiniks'in kızı, Avrupa boğa kılığına bürünen Zeus tarafından Girit adasına kaçırılır. Zeus'tan Minos, Sarpedon, Rhadamanthys adında üç çocuğu olan Avrupa daha sonra Girit Kralı Asterion evlenir(**Yörükkan, 2005: 34**). Böylece Yunan mitolojisinde bir prenses olarak nitelendirilen Avrupa zaman içerisinde batı ülkesi anlamındaki mekana ilişkin bir kara parçası için kullanılmaya başlanır. Fakat, her ne kadar Avrupa kıtasının ismi Yunan mitolojiden geldiği ileri sürülmüş olsa da, yapılan araştırmalar Avrupa kelimesinin köken itibariyle Asur kaynaklı olduğunu ortaya koymaktadır. Asurların anıtları ve yazıtlarında "asu" güneşin doğuşu "ereb veya irib" ise asu'nun tersi olarak güneşin batışı olarak kullanılmıştır. Başka bir ifadeyle Asya ve Avrupa kıtalarının isimlerin Asur dilinden güneşin doğduğu ve battığı topraklar anlamına gelen "asu ve ereb" kelimelerinden türediği(**Schipperges, 2006: 14**), daha sonra ise Fenikeler aracılığı ile Yunan mitolojisine Europa olarak geçmiştir.

Yunanlılar ve sonrasında ise Romalılar Avrupa olarak belirtilen topraklarda kendileri dışındaki diğer toplumları barbar olarak görmüşlerdir. Örneğin Yunanlılar kendilerini "Helen", kendileri dışındaki diğer Asya ve Afrika kökenli toplumları ise Helen olmayanlar olarak sınıflara ayırarak ifade etmişlerdir. Helen ve Helen olmayan şeklinde sınıflandırma yapan Hipocrates gibi düşünürler, sınıflandırma yaparken kendilerini soğuk iklimde yaşayan, cesur , kendinden emin, yetenekli, özgür ve şehir devlet şeklinde siyasal yapıya sahip kişiler olarak tanımlamışlar, kendilerinden olmayanları ise cesur olmayan, zeki, kendilerine güvenmeyen, kulluk duygusu ağır basan imparatorluklar kuran, genellikle sıcak iklimlerde yaşamasını seven topluluklar olarak görmüşlerdir. Görüldüğü gibi başlangıçta Avrupa(Europa) kavramı bir toprak parçasını simgelerken ya da ifade etmek için kullanılırken, yapmak için kullanılırken, daha sonra Yunan şehir devletleri ile Persler arasındaki çatışmalar nedeniyle siyasi boyut kazanmış ve Yunanlılar özgürlüğün simgesi, Persler ise kural tanımaz mutlakiyetçi yönetim olarak görmüşlerdir(**Şen, 2004:31**). VII. yüzyıldan itibaren Avrupa kavramı Latin ve Cermen etkisinde bulunan bölge için kullanılmaya başlanmıştır. Charlemagne döneminde Avrupa tabiri Doğu Roma ve İslam hakimiyetinde olmayan kıta toprakları tanımlamak için kullanılmaya başlanmıştır (**Çağrı, 2012: 3**). Görüldüğü gibi gerek Eski Yunan, gerekse Roma İmparatorluğu döneminde Avrupa kıtasında Avrupalılık fikri ve düşüncesi bulunmamaktadır. Sadece bu dönemlerde Yunanlılar ; Helen veya Helen olmayan, Romalılar ;Roma vatandaşı olan veya olmayan şekilde sınıflandırma yapmışlardır. Roma İmparatorluğu döneminde siyasal güç tek

bir çatı altında toplanmak istenmişse de imparatorluğun dağılmasıyla birlikte bu politika yerini Avrupa'da uzun bir süre sürecek olan rekabete dayalı güç dengesi politikasına bırakacaktır. Artık Avrupa arenasında savaş ve çatışma eksik olmayacaktır. Avrupa'nın parçalı yapısı Roma İmparatorluğu sonrasında Avrupa'da tek ve güçlü bir kimliğin oluşturulmasında büyük bir sorun teşkil edecektir(Metzeltin, 2014: 14).

Avrupalılar için "Avrupalı" ifadesi ilk kez VII. yüzyıl itibariyle İslam dinin hızla yayıldığı dönemlerde kullanılmaya başlanmıştır. Başka bir ifadeyle "Avrupalı" ifadesi, İslam fetihleri ve yayılması karşısında, genelde Batı özelde Avrupa'da Hıristiyan toplumun Hıristiyanlık değerleri etrafında birleşme fikrini oluşturmuş ve Hıristiyan toplum için Müslümanlar öteki, yani düşman olarak algılanmaya başlanmıştır(Giammarco, <http://www.treffpunkteuropa.de/Seit-Jahrhundert-neu,12.07.2015>).Çünkü bu dönemde Araplar sınırlarını Kuzey Afrika'dan başlayıp İspanya üzerinden Avrupa'ya doğru hızlı bir şekilde genişletiyordu. Arapların bu yayılcı politikalarına karşın Hıristiyan Avrupalı devletler koalisyon ordusu oluşturarak önlem almaya çalışmışlardır. Bu ordunun mensuplarını ise Avrupalı olarak tanımlamışlardır. Dolayısıyla Avrupalılık fikri bu yüzyılda Hıristiyanlık çerçevesinde şekillenmiştir(Şen, 2004: 32).

Sonraki dönemlerde Avrupa'ya karşı dışarıdan herhangi bir tehdit oluştuğunda Avrupalı devlet beylikleri savunulan toprakları Avrupa toprakları olarak tanımlamış ve tehdit olmadığı dönemlerde ise Avrupalılık kavramını kullanmamışlardır. O zamanlardaki Avrupa'ya karşı tehdit oluşturan topluluk Araplardır(Johson, <http://www.counter-currents.com/> 2015 / 04/ christentum und-europaische-identitat/, 13.07.2015). Arap-Hıristiyan ayrımı Avrupa'da öteki kavramını oluşturdu ve bu kavram Avrupalılık kimliğinin oluşumunda etkili olmuştur. Özellikle Ortaçağ'da Hıristiyanlık her alanda etkili olmuş ve Avrupa'da yaşayan topluluklar arasında ortak kimliği teşkil etmiştir(Rudolf, 2008: 409).

Avrupa'da Hıristiyan kardeşliği üzerine kimlik ve bu kimlik çerçevesinde Avrupa'da bir birleşik devlet oluşturma fikirleri 14 yüzyıl itibariyle İtalyan şair Dante, Pierre Dubois, William Penn, Abbe de Saint Pierre, Jean Jacques Rousseau, Immanuel Kant ve Victor Hugo, gibi pek çok Avrupalı düşünür tarafından seslendirilmeye başlanmıştır. Bu düşünürler kaleme aldıkları eserlerinde Hıristiyan değerler çerçevesinde Avrupa kıtasında yer alan devletler arasında yetkilerini uluslar üstü bir organa devreden bir üst örgütlenmeden veya birleşik bir devlet kurmasından bahsetmektedirler. Bu düşünürler Avrupa Birliği veya Avrupa Birleşik Devletinden bahsederken aynı zamanda da Avrupalılık kimliğine vurgu yapmışlardır. Bu düşünürlerin fikirleri ve görüşleri Avrupalı devletlere gelecek yüzyıllarda kıtanın nasıl şekilleneceğine dair ışık tutmuştur.

XV. yüzyılda Avrupa ve Hıristiyanlık birbirinden ayırt edilmemiş, bilakis özdeş kavram olarak kullanılmaya başlamıştır. Bunun en önemli göstergesi Osmanlı İmparatorluğunun sınırlarını Batıya doğru genişletmesi ve İstanbul'un fethidir. Çünkü bu döneme kadar aralarında çatışma ve savaş eksik olmayan Avrupalı devletler kutsal Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasına, İtalya'nın parçalanmasına neden olmuş ve özellikle İstanbul'un Osmanlı topraklarına

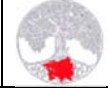

katılmasıyla Avrupa halkı Osmanlı himayesine geçmiştir. Bu gelişmeler sonrasında Papa II. Pius Avrupalı devletlere aralarında Hıristiyan ordu birliğinin kurulmasına yönelik çağrıda bulunmuş ve Papa'nın bu çağrısına Avrupalı devletler olumlu cevap vererek Hıristiyan ordusunu kurmuşlardır. Papa, Avrupalı devletlere çağrıda bulunurken Avrupalılar, bizim Avrupa, bizim Hıristiyan Avrupa tabirlerini kullanmıştır. Her ne kadar kurulan bu ordu uzun ömürlü olmamış ise de Avrupalı devletler ortak tehdit karşısında Hıristiyan Avrupalı kimlik etrafında toplanmışlardır(**Leopold, 2014: 84-85**).

Rönesans ve reform dönemine kadar Hıristiyan değerler etrafında şekillenen Avrupalılık kimliği, Rönesans ve reform hareketleriyle birlikte dinin etkisinden uzaklaşmış, başta Machiavelli olmak üzere Montesquieu, Voltaire gibi seküler düşünürlerle birlikte siyasi bir nitelik kazanmıştır. Bu dönemde Avrupa Hıristiyanlık etkisinden uzaklaşarak, tamamen Hıristiyan olmayan siyasi bir kavram haline gelmiştir(**Şen, 2004: 35**). 18. yüzyılda Avrupa'da kimliğini oluşturan temel unsurlar değişmeye başlamış ve bu yüzyılda Avrupa medeniyet kavramı ile birlikte anılmaya başlanmıştır. Aynı dönemde, bir zamanlar Avrupa kimliğinin temel unsuru olan Hıristiyanlık, Avrupa'da bilim ve sanatın gelişmesiyle "medeniyeti" oluşturan parçalardan biri olmuştur(**Larry, 2003: 21**). Başka bir ifadeyle 18. yüzyıl itibarıyla Avrupa kimliğini meydana getiren temel bileşenleri ilerleme, medeniyet ve Hıristiyan toprakların geri alınması olarak şekillenmiştir(**Karakuş, 2007: 19**). Bu dönemde Avrupa'da kilise ile devletin farklı farklı görevleri olduğu belirtilerek, birbirinden ayrılması gerektiği vurgulanmıştır.

Fransız devrimiyle Avrupa'da Avrupalılık kavramı farklı gruplara ayrılarak, tek bir tek bir Avrupa anlayışından uzaklaşmıştır. Başka bir ifadeyle Avrupa'daki her bir toplumun Avrupa anlayışı farklılaşmıştır. Devrimciler daha özgürlükçü, akılcı ve halkların eşitliğine dayalı Avrupa toplumundan bahsederken, gelenekselciler ise devrimle birlikte aynı din, aynı kültür, aynı hukuk düzeninin yıkıldığını ileri sürmüşlerdir(**Rude, 2003: 64-66, Jen, 2014: 26**). Gelenekselciler tezlerinde haklıydı. 1789 Fransız devrimiyle birlikte Milliyetçilik, eşitlik ve özgürlük gibi kavramların ortaya çıkması, Avrupa'da bir zamanlar Avrupalılıkla özleştirilen Hıristiyanlık arasındaki bağı giderek uzaklaştırmış ve Avrupa'nın değerleri yeniden şekillenmiştir. Özellikle Milliyetçilik ve Liberalizm gibi ideolojilerin Avrupa'ya yayılmasıyla yeni ulus devletler ortaya çıkmış, akabinde ise Avrupa'daki ulus devletlerde ulusal kimlikler öne çıkmıştır. Fransız devrimi sonrası Napolyonlu Fransa, Avrupa'yı Fransa önderliğinde yeniden inşa etmek istemiş, bu doğrultuda Fransa, feodalizmi kaldırıp yerine cumhuriyetin kurulması düşüncelerini desteklemiştir. Fransız Napolyon "Kıta Sistemi üzerinde yoğunlaşmıştır(**Meltzeltin, 2014: 9**). Napolyon'a göre Avrupa kıtasındaki birliktelik ancak "kıta sistemiyle" sağlanabilirdi. Fakat Napolyon'un Fransız sistemini kıta sistemi olarak Avrupa halkına dayatması Avrupa'yı bölmüş ve sonuç alınamamıştır. Çünkü devrimle birlikte Milliyetçilik ortaya çıkmış ve Milliyetçilikle birlikte ulus kavramı tüm kıtaya yayılmış, akabinde ise Napolyon'un Fransız sistemini Avrupa vatandaşına dayatması etkili olmuştur. Kısacası Fransız devriminin öngörülerini hızlı bir şekilde bütün Avrupa'ya yayılmış, devrimden etkilenmeyen ülke kalmamıştır. Böylelikle Kıta sistemi veya Hıristiyan değerler etrafında oluşturulmaya çalışılan Avrupalılık kavramı da değişerek XIX. yüzyıl itibarıyla yerini ulusal egemenlik anlayışına bırakmıştır.

Napolyon zamanında genişleyen ulusçu egemenlik anlayışı XIX. ve XX. yüzyılda ulusal devletin üstünde başka bir gücü tanımayarak, federatif birlikteliği reddetmiştir. Özellikle bu dönemler arasında Fransa ve İngiltere modelinde pek çok ulus devlet ortaya çıkmıştır. Her ne kadar federatif yönde adımlar atılmaya çalışılsa da, atılan bu adımlar zamanla ulusçu ideolojinin de etkisiyle ulusçuluğa dönüşmüştür. Bunun en bariz örneği 1830- 1870 yılları arasındaki dönemdir. Bu dönemler arasında önce Almanya'nın Alman Beylikleri arasında öngörülen Alman Zollverein(Alman Gümrük Birliği) düşüncesi ulusalcılıktan etkilenerek 19.yüzyılın sonlarına doğru Alman siyasi birliğine dönüşmüştür. Akabinde ise İtalya, kendi ulusal birliğini sağlamıştır. İtalya ve Almanya'nın ulusal birliklerini sağlamasıyla birlikte Avrupa ulusçuluk etkisinde kalmış ve bu durum Avrupa'da çatışmaları artırmıştır.

1800'lü yılların başından II. Dünya Savaşı sonrasına kadar Avrupa'da Avrupalılık duygusu altında Avrupalılık kimliği inşa edilmeye çalışılsa da, bu tarihler arasında Avrupa'da hem Avrupalılık kimliğini, hem de Avrupa'yı tahrip eden bir sürece girilmiştir. Bu dönemler arasında Avrupa'da sanayileşme ile ilerleme sağlanırken, hatta Avrupalılar bu döneme Altın Çağ olarak adlandırmakta, diğer taraftan da Avrupa coğrafyasında milliyetçilik düşünceleri yükselmiş ve Avrupa coğrafyasında bulunan uluslararası sistemi etkileyen aktör devletlerinde etkisiyle ulus kurma sürecine girilmiştir. Bu süreç içerisinde Avrupalılık kavramını sekteye uğratmış emperyalist siyasette ön planda olmuştur. Ulusçuluk ve emperyalist düşünceler Avrupa coğrafyasında Avrupalılık kimliği oluşturulmasında en büyük engellerden birisini teşkil etmiştir. Avrupa'daki bu emperyalist ve ulusçu politikalar, her ne kadar da ortak kimlikten ve birliktelikten bahsetse de Avrupa'daki çatışmaları durduramamıştır. Bu çatışmalar II. Dünya Savaşı sonrasına kadar devam etmiştir.

Avrupa'da ortak bir kimlik ve birleşik bir devlet oluşturma düşüncelerini yukarıda ifade edildiği gibi çok eski tarihlere kadar götürebiliriz. Görüldüğü gibi bu düşünceler siyasetçilerden değil de sadece bilim sanat ve düşünürlerinden gelmiştir. Düşünürlerin Ortak kimlik ve birleşik devletler topluğu düşüncesine siyasiler destek vermelerine rağmen Avrupa coğrafyasında çatışmayı önleyememişlerdir. Yakın tarihte Avrupalı devletlerin Avrupa'da barış ve istikrarı sağlamak için Avrupa halkını ortak bir kimlik altında toplama projelerinden en önemlilerinden biri de Avusturyalı Kont Richard Coudenhove-Kalergi'nin 1924 yılında "Pan-Avrupa" fikri olmuştur. Kalergi bu projeye Hıristiyan temellere dayanan özgürlükçü ve Avrupalılık fikrine dayalı federal bir Avrupa yaratmayı planlamıştır(**Alganer ve Çetin, 2007: 301**). Fakat Kalergi'nin bu düşüncesi her ne kadar dönemin entelektüelleri tarafından desteklenmiş olsa da siyasiler tarafından destek görmemiştir. Kalergi'nin projesine benzer başka bir proje Milletler Cemiyeti içerisinde denenmiş, fakat Avrupalı devletler bunda da başarılı olamamışlardır. Başka bir ifadeyle 19 ve 20. yüzyılda denenilen Avrupa ve Avrupalılığa dair projeler Avrupa arenasında vuku bulacak savaş ve çatışmaları II. Dünya Savaşı sonrasına kadar engelleyememiştir. Özellikle iki savaş arası dönemde Avrupa'da yükselen ulusçuluk Avrupa düşüncesi içerisinde merkezi rol oynamış ve ulusçuluğun yayılmasıyla birlikte Avrupalılık kavramı gerilemiştir. İki savaş arasında Avrupalı devletler ideolojik politikalar çerçevesinde hareket etmişler ve II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına neden olmuşlardır. Fakat II. Dünya Savaşı

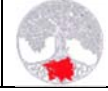

sonrası geçmiş tarihten ders alan Avrupalı siyasiler, durumun ciddiyetini anlamışlar ve Avrupa'da barış ve istikrarın sağlanması yönünde fikirler geliştirmeye başlamışlardır. Bu fikirlerin siyasilerden gelmesiyle birlikte Avrupalılık kavramı tekrar Avrupalı devletlerin gündemine gelmiştir. Temelleri II. Dünya Savaşı sonrası atılan Avrupa Birliği projesi bugün uluslararası arenada eşi benzeri olmayan bir birlik Őeklini almıştır.

2 Avrupa Birliğinin Doğuşu: Ortak Değer ve Kimlik Düşüncesi

Avrupa'da Hıristiyanlık gibi Ortak değerler çerçevesinde uluslar üstü bir birlik ve kimlik oluşturma fikirleri yukarıda da ifade edildiği üzere çok eski tarihlere kadar götürülmektedir. Fakat bu fikirler dönemin felsefecileri ve düşünürleri tarafından dillendirilmiş, ancak siyasetçileri bu düşünceye sıcak bakmamışlar, böylelikle Avrupa coğrafyasında savaş ve çatışmaların önüne geçememişlerdir. I ve II. Dünya Savaşı Avrupa'yı ekonomik, siyasi, sosyal ve toplumsal her alanda etkileyerek Avrupalı devletlerin ders almalarını sağlamıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı'nda milyonlarca Avrupa halkı ya hayatını kaybetmiş yada sakat kakımiştır. Ayrıca Avrupalı gler savaş sonrası uluslar arası siyasetindeki yerini ve önemi kaybetmiş, Avrupa'da bir g boşluğu oluşmuştur. Avrupa'daki oluşan g boşluğunu Rusya veya ABD doldurmaya çalışıyordu. Dolayısıyla Rusya ve ABD arasındaki bu mücadele Avrupa'yı ikiye blmiş ve iki dünya savaşı arasında Avrupa'da güçlü olan ulusçuluk yerini Doğu- Batı Şeklinde bloklaşmaya bırakmıştır. Bu bloklaşmayla Avrupa ve Avrupalılık kavramı da önemini yitirmiştir. Avrupa'daki bu ayrışma Avrupa halkının istemediği savaş senaryosunu hazırlıyordu. Avrupa'daki bu bölünmüşlük Avrupa halkını ve pek çok siyasileri endişelendirmiş ve Avrupa'da barış, istikrar ve bütünlüğün ortak kimlik altında nasıl sağlanabileceğine yönelik fikir ve yeni senaryolar üretmeye başlamışlardır. Bu düşünceler ağırlıklı olarak II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'nın Batı kesiminden gelmiş, Avrupa'da barış ve huzurun inşa edilmesi yönünde çaba sarf etmişlerdir. Doğu Avrupa lkeleri ise SSCB'nin etkisine girmişler, Batı Avrupa ile ilişkilerini keserek tek tip ülke modeli oluşturma çabası içinde olmuşlardır. Bu doğrultuda Yahudi ve Almanlara karşı baskıcı politikalar uygulamaya başlamışlardır. Başka bir ifadeyle SSCB etkisindeki Doğu Avrupa lkeleri Avrupa'nın çok kültürlü/ etnik yapılı toplumsal yapısını değiştirmek istemişlerdir. Doğu bloğu lkeler Avrupa ve Avrupalılık gibi kimliksel kavramlara politikaları arasında yer vermemişlerdir. Soğuk Savaş dönemi Avrupa ve Avrupalılık kavramı sadece Batı Avrupalı devletlerden tarafından dillendirilmiştir. Başka bir deyişle Avrupa'da ortak kimlik altında bütünleşme fikirleri sadece Batı Avrupa lkeleri tarafından savunulmuştur. Batı Avrupa lkeleri Avrupa kıtasında savaşların son bulması ve Avrupalı devleri tek bir çatı altında toplamak için NATO, OEEC, OECD, WEU, Avrupa Konseyi gibi farklı örgütler kurmuşlar fakat bir türlü Avrupa'daki rekabete dayalı tehdit unsurunu ortandan kaldıramamışlardır. Fakat bu defasında Batı Avrupa lkeleri barışı tehdit eden unsurları ortadan kaldırmak için kararlıydılar. Bu doğrultuda, öncelikle Batı Avrupa lkeleri en önemli hedef olarak ulus devletler arasında tehlikeli rekabeti ve milliyetçi politikaların aşılmasını sağlayacak yeni bir uluslar üstü siyasi düzeneğin kurulmasını n görmüşlerdi. Batı Avrupa lkeleri tarafından n görülen düzen Roma Antlaşmaları ilk paragrafında; "Avrupa halkları arasında daha yakın bir birlik oluşturulması" Şeklinde yer

almaktaydı(**Erdenir, 2013: 16**). Batı Avrupa ülkelerine göre bu hedefle, zaman içerisinde her alanda yakınlaşma gerçekleşecek ve bütünleşme sağlanacaktı.

Bugünkü Avrupa Birliği'nde ortak değer, kültür ve kimlik etrafında bütünleşmenin kuramsal temelleri Erns Haas tarafından atılmış ve Jean Monnet tarafından ise bu kuram hayata geçirilmiştir. Erns Haas'a göre bütünleşme bir süreçtir ve ekonomik ve teknik alanda Avrupalı ülkeler arasında başlayacak olan bir işbirliği zamanla "Spill over effect" etkisiyle diğer alanlara(siyasi, kültürel ve toplumsal alanlara) yayılacaktır(**Haas, 1958: 13-14**). Haas'ın vurguladığı neo-fonksiyonalist teori aynı zamanla Batı Avrupalı devletlerin liderlerinin fikirleriyle ötüşmekteydi. Haas'a göre uluslararası kurum ve kuralların hayata geçirilmesiyle birlikte Avrupa yurttaşlarının sadakat içerisinde bu yeni oluşuma yönelecektir. 1950'li yılların başlarında Haas'ın düşünceleri doğrultusunda Batı Avrupa ülkeleri harekete geçmiş ve neo-foksiyonlismus çerçevesinde hareket ederek ekonomik alanda da işbirliğinin temelini atmışlardır. Önce Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, akabinde Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Roma Antlaşmalarını imzalamışlardır. Avrupa Birliği'ni kuran kurucu devletler her iki Antlaşma sonrasında ekonomik anlamda hedeflerine ulaşmışlardır. Avrupa Birliği'ni kuran kurucu ülkeler iç pazarın oluşmasından, ortak para birimine, birliğe üye olan devletlerin vatandaşlarının birlik içerisinde serbest dolaşımına kadar ekonomik ve teknik her alanda önemli gelişmeler sağlamışlardır. Fakat 1990'lı yılların başına kadar topluluk/ birlik içerisinde ulus-devletten Avrupa Birliği'ne yoğun bir yetki transferi gerçekleştirilirken, siyasi ve kültürel alanda her hangi bir ilerleme sağlanamamıştır. Başka bir ifadeyle birlik içerisinde Avrupa halkının aidiyetini gösteren kimlikle ilgili her hangi bir siyasi işbirliğine gidilememiştir. Çünkü birliğin kurucu ülkeleri ve sonrasında birliğe dahil olan ülkelere yetki kaybı gibi bir takım endişeler vardır. Avrupa Topluluğu veya Birliği'ne üye ülkelerdeki bu çekincelerle 1990'lı yıllara kadar sadece "piyasa yurttaşlığı" yaratılabilmektedir. Bu ise Avrupa halkına Avrupalılık kimliği ile ilgili hiç bir his uyandırmamıştır. Piyasa yurttaşlığı, Avrupalılık hissi konusunda zayıf kalmıştır(**Erdenir, 2013:16-17**). Zira birlik çatısı altında oluşturulması öngörülen kolektif kimliğin siyasi düzen veya yönetimin meşruiyeti açısından bir ön koşul değildi. Önemli olan bireylerin kendini nereye ait olarak hissettikleri ve kendilerini ait hissettikleri yönetimi onaylamalarıdır. Bu düşünce ise birlik içerisinde meşruiyet sorununu ortaya çıkartmıştır. Aynı zamanda da meşruiyet sorunu aidiyet sorununu ortaya çıkartmıştır. 1990'lı yıllara kadar topluluk içerisindeki aidiyet ve meşruiyet sorunu, Avrupalıların siyasi katılımını doğrudan etkileyerek siyasi bütünleşmenin önünde set oluşturmuştur. Avrupalıların siyasi süreçte yer almamaları ve bu sürece duyarsız kalmaları topluluk/ birlik içerisinde demokrasi açığını ortaya çıkartmıştır.

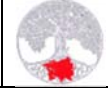
Avrupa Birliği ekonomik ve teknik alandaki süreci tamamladıktan sonra 1990'lı yılların başından itibaren Avrupalılık kimliğini de içerisine alan siyasi işbirliği ile ilgili sorunları gidermek için düğmeye başlamış ve bu doğrultuda Maastricht Antlaşmasını imzalamışlardır. 1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşmasıyla Avrupa Birliği savunma, adalet ve iç işleri gibi ulus devletlerin egemenlik alanları içerisinde yer alan faaliyetlerde üye devletlerin işbirliği içerisinde olması gerektiği hükmüne yer verilmiştir(**Gündoğdu, 2004: 16**). Ayrıca aynı

antlaşma ile ve antlaşmanın 17. madde¹sinde ilk kez Avrupa yurttaşlığı/ vatandaşlığı dile getirilmiştir. Maastricht Antlaşmasıyla birlikte Ulusal yurttaşlığa bağlı olarak kazanılan Avrupa Birliği yurttaşlığı, ulus- devletin sınırlarından öte bir aidiyetliği ortaya çıkartmış oldu. Böylece vatandaşlık/ yurttaşlık kavramı kan bağı yada doğum yeri esasları dışına çıkartılarak ulus ötesi bir nitelik kazanmış oldu. Maastricht Antlaşması ile getirilen oluşturulan vatandaşlık kavramı tüm Avrupa vatandaşları için; tüm üye ülkelerde oturma ve serbest dolaşım hakkı, bazı şartlarda Avrupa vatandaşlarına Avrupa Parlamentosu ve belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı, üçüncü ülkelerde, temsilciliği olan herhangi bir AB üyesi ülke temsilciliği tarafından temsil edilme hakkı, AP nezdinde dilekçe ve şikayet etme hakkı(Karluk, 2011:68) gibi önemli haklar sağlamıştır. Başka bir ifadeyle Maastricht Antlaşması ile topluluk yapısında büyük değişikliğe gidilmiş ve topluluk Avrupa vatandaşlarını daha çok dikkate alan bir siyasi kimliğe sahip olmaya başlamıştır(Gruber, 2015: 4). Fakat Avrupa Birliği ne 1957 Roma Antlaşması'nda ne de Maastricht Antlaşması'nda birliğin sınırlarının nerede bittiği, kimlerin, hangi şartlarda Avrupalı kimliğine sahip olabileceği ile ilgili net bir açıklama bulunmamaktadır. Roma Antlaşmasınının 237. maddesi;" *Her Avrupa Devleti Topluluğa üye olmak için başvuruda bulunabilir... Kabul şartları ve bu kabulün işbu Antlaşmada yapılmasını gerektirdiği uyarlamalar Üye Devletlerle başvuran devlet arasında yapılacak bir anlaşma ile belirlenir. Bu anlaşma, kendi anayasal kurallarına göre onaylanmak üzere bütün Akit Devletlere sunulur*(Avrupa Topluluklarına İlişkin Temel Belgeler, [http://www.bumko.gov.tr/ Eklenti/2827, rometrpdf.pdf?0](http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/2827_rometrpdf.pdf?0), 18.08.2015). Roma Antlaşmasında topluluğa katılacak ülkelerin üye ülkeler ile aynı ideali paylaşması gerektiği vurgulanıyor. Yani topluluğa katılmak isteyen aday ülkenin öncelikle ortak Avrupa değerlerine sahip olması gerekmektedir. Nedir bu ortak değer? Hıristiyanlık mı; yoksa ortak tarih ve kültür mü? Sadece coğrafya mı? Bunlar antlaşma metninde net olarak belirtilmemektedir. Aynı şekilde 1992 yılında akdedilen Maastricht Antlaşması'nda da Avrupalılık kavramı ile ilgili olarak net bir düzenleme yapılmamıştır. Sadece antlaşmada Avrupalı her devletin birliğe üyelik için başvurabileceği belirtilmektedir. Fakat hangi devletlerin Avrupalı olduğuna dair AB'nin kurucu antlaşmasında belirtilmemektedir. Başka bir ifadeyle AB'nin kurucu metninde, AB'ye başvuruda bulunacak Avrupalı devlet, acaba kıta Avrupa'sında mı yer alması gerekmekte, yoksa Avrupa'nın kültür ve dinine mi sahip olmalı veya siyasi Avrupa'nın bir parçası mı olmalı, açıkça belirtilmemektedir(Karluk,2011:79).

Yukarıda ifade edilen Avrupalılık kavramını sadece coğrafi sınırlarla belirlenmesine bazı Avrupalı düşünürler karşı çıkmaktadır. Onlara göre coğrafyanın Avrupa kimliğinin oluşturulmasında yetersizdir ve Avrupa'nın ortak tarihini siyasi ve kültürel olarak yaşayan ve yaşatan her devlet Avrupalıdır, Avrupa kimliğini taşımaktadır. Bu devletler birliğin birer ferdî olmalıdır.(Örneğin Kıbrıs Rum Kesimi bu düşünce doğrultusunda birliğe üye olmuştur.) Bu düşünürlere göre coğrafi sınır yetersizdir. Bazı düşünürler ise Avrupa, kıta coğrafyası sınırları içerisinde kurulmuştur ve bu kıta üzerinde var olan devletler aynı ortak değer ve kültürü ve dini yaşamışlar, dolayısıyla kıta Avrupa'sında yer alan devletler Avrupalılık kimliğine sahip olmalıdırlar. Bu görüşü savunan düşünürler, coğrafya, tarih ve kültür gibi ortak değerleri

¹ 17. maddede bir üye devletin vatandaşı olan herkesin Avrupa Birliği vatandaşı olduğu belirtilmektedir.

Avrupalılık kimliğinin oluşturulmasında etken nokta olarak gördüklerinden Türkiye'nin Avrupalı değil Asyalı ve Müslüman kimliğe sahip olduğu gerekçesiyle, AB'ye katılımına karşı gelmektedirler. Bazı düşünürler ise ortak değerlerin yanında demokrasi, insan hakları gibi konulara önem veren ve bu düşünceleri çevresine yansıtan devletleri Avrupalı olarak değerlendirmektedirler. Onlara göre Avrupa modern dünya medeniyetinin kaynağıdır ve temsilcisidir. Dolayısıyla bu medeniyetin düşüncesinde olan her devlet Avrupalıdır(**Schmale, 2008: 19 ve Schmale, 2007: 2007:114**). Zira Maastricht Antlaşmasınının 49. maddesi de bu doğrultuda hazırlanmıştır. 49. maddenin kapsamına göre bir devletin Avrupalı olması demek, yukarıda ifade edilen tarihi, coğrafyası kültürü ve bunların genelinde demokrasi ve insan haklarını benimsemesi ve önem vermesidir.

Topluluk/ Birlik, Paris Antlaşması ile sadece sanayi sektöründe çalışanları Avrupalı olarak görmüş bunların serbest dolaşımına izin vermiş, daha sonra Roma Antlaşmasıyla bunu genişleterek tüm işçiler ve hizmet sektöründe çalışanları olarak değiştirmiş ve Maastricht Antlaşması ile de vatandaşlık kavramını geliştirerek daha da derinleştirmiştir. Fakat birlik her defasında kendini yenilerken kimlerin hangi şartlarda Avrupalı olabileceğine dair tartışmaların önüne geçememiştir. Avrupa Konseyi birlik içerisindeki Avrupalılık tartışmalarının önüne geçebilmek için 22 Haziran 1993 tarihinde yapılan Kopenhag Zirvesi'nde yeni kriterler belirlemiştir. Bu kriterlere göre aday olan bir ülkenin Avrupalı olabilmesi için; demokrasiye, hukukun üstünlüğüne, insan haklarına, azınlıklara yönelik önemi gösterip, bu unsurları koruması gerekmektedir. Bunların yanında işleyen bir piyasa ekonomisine ve birlik içerisinde piyasa güçleri ve rekabetçi baskı ile baş edebilmeyi garanti etmeli ve aynı şekilde kurumsal yapıya sahip olmalıdır. Ayrıca Aday ülke Siyasi Birlik ile Ekonomik ve Parasal Birlik de dahil olmak üzere, AB'nin müktesebatına uyum kapasitesine sahip olmalıdır. Bu kriterleri yerine getiren aday ülke Avrupalı kimliğine sahip olmaktadır. Her ne kadar Avrupa Konseyi 1993 yılında Avrupa kimliğine ilişkin düzenleme yapsa da üye ülkelerin mutabık kalacağı bir kimlik modeli geliştirememiştir.

Avrupa Birliği, Amsterdam Antlaşması ile Maastricht ve Kopenhag Kriterlerine bağlı kalarak vatandaşlık kavramını ve kimlerin Avrupa kimliğini taşıyabileceğine yönelik düzenlemeleri iyileştirmeye gitmiştir. AB Konseyi, Maastricht Antlaşması ile temelleri atılan Avrupa vatandaşlığı kavramı üzerinde, 1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması ile kavramın kapsamı üzerinde yeniden düzenlemeye gitmiştir. Maastricht Antlaşması'nda tartışmalara neden olan dil meselesi Amsterdam Antlaşması ile çözüme kavuşmuştur. Örneğin Amsterdam Antlaşmasına göre , AB kurumlarına herhangi bir resmi Avrupa dili ile yapılan başvurulara yine aynı dille cevap verilmesi gerekmektedir. Bilindiği gibi dil kimliğin en önemli parçasıdır. AB ise bu parçayı AA ile Avrupa vatandaşlığı ilkesine dahil etmiştir. Fakat Antlaşma yürürlüğe girmeden birlik içerisinde yeni kimliğin ulusal kimliğe zarar vereceği düşünceleri hakimdi. Bu tartışma uzun süre birliğin gündeminde kalmıştır. Bu tartışmalar, AB vatandaşlığı ile ulusal kimliğin ortadan kaldırılmadığı, buradaki amacın birliğe üye devletlerin vatandaşları arasında eşitsizlikleri gidermek olduğuna yönelik karar alınması ile son bulmuştur. Ayrıca Amsterdam Antlaşması ile; ulusal kimlik nedeniyle ülke vatandaşları ayrımcılığa uğramayacak, bazı istisnalar hariç birliğe üye herhangi bir ülke vatandaşı , herhangi bir birlik

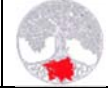
üyeleri ülkede özgürce oturma, eğitim hakkına sahip olması, herhangi bir birlik vatandaşı üçüncü bir ülkeye gittiğinde ve orada kendi ülkesinin temsilcisi yok ise birliğe üye herhangi bir devletin temsilciği tarafından temsil edilmesi, herhangi bir olay karşısında temsilcilğe sığınma hakkı tanınmaktadır. Ayrıca, birlik vatandaşına AB organlarının belgelerine ulaşma hakkı tanınmaktadır(**Karluk,2011:79**).

Bütünleşmeye ekonomi ile başlayan AB 1993 Maastricht Antlaşmasıyla bu sürecin boyutunu değiştirmiş ve üye ülkeler arasında siyasi entegrasyon sürecini başlatmıştır. Siyasi entegrasyon ile AB bir yandan bütünleşmeyi derinleştirmek isterken diğer yandan da Kıta Avrupa'sında ABD modeli uluslar üstü bir birleşik devlet yaratmak istemiştir. Bunu da AB yukarıda ifade edilen Maastricht, Amsterdam ve Nice Antlaşmalarıyla göstermiştir. 2000'li yılların ilk başında AB Konseyi, Birleşik devlet modeline karşı bir adım daha atmak istemiş ve birlik için anayasa hazırlığını başlatmıştır. 18 Temmuz 2003 tarihinde Avrupa Konseyi'ne sunulan Avrupa Konvansiyonu oy birliği ile kabul edilmiş ve konvansiyonunda "Birlik tüm Avrupa devletlerine açıktır" ifadesi kullanılmıştır. Birliğin değerleri ise insan haklarına saygı, özgürlük, demokrasi, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne saygı olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla bu değerler Avrupa kimliği ve Avrupalılığın ortak paydaşlarını teşkil etmektedir. Bu ortak paydaşlar konusunda birliğe üye ve üye olmak isteyen devletlerin geniş vizyona sahip olması gerekmektedir. Avrupa Konvansiyonu ile Ulusal kimliğe saygı ilkesi çerçevesinde ,Birliğin, üye devletlerin ulusal kimliklerine saygı göstermek zorunda olduğu belirtilerek güvence altına alınmıştır. Birliğin Fransa ve Hollanda tarafından reddedilen anayasa taslağında, kişi kendisi isterse sadece AB vatandaşlığını kullanabileceği(**Altınbaş, 2009: 100**) belirtilmiştir. Ayrıca AB Anayasası ile birliğe üye devletlerin vatandaşlarının bir üst kimliğe sahip oldukları ve bu üst kimliğin ise "Avrupa vatandaşlığı(**Çalışır,2006: 6**)" olduğu vurgulanmaktadır.

Lizbon Antlaşması'nda Avrupa vatandaşlığı konusuna "demokratik ilke" hükümleri başlığı altında değinilmiş ve AB'ye üye devletlerin vatandaşlarının aynı zamanda AB vatandaşı olduğu ve AB vatandaşlığının ulusal kimliği bertaraf etmediği belirtilmiştir. Fakat her ne kadar Avrupa Birliği, kimlik, yurttaşlık ve aidiyet konusunda dönem dönem girişimlerde bulunmuş olsa da Avrupalılık bilincini bir türlü oluşturamamıştır. Avrupa Konseyi ne zaman Avrupa ve Avrupalılık kimliği ile ilgili düzenleme yaptıysa veya yapmaya çalıştıysa birlik içerisindeki milliyetçi söylemler, AB Konseyi'nin çalışmalarını ya engellemiş yada ya da Konseyin kararlarında değişikliğe gidilmesine neden olmuştur. Bu durum, Avrupalılık kimliğinin AB kurumlarınca içselleştirilmesini engelleyip; siyasi zeminde kurumsallaşamamasına ve/veya kurumsallaşmayı sağlayacak aracı yapıların işlevsiz hale gelmesine sebebiyet vermiştir.

3. Avrupa Birliği'nin Kimlik Çıkmazı; Tartışmalar ve Sorunlar

Bugünkü Avrupa Birliği'nde kimlik ve vatandaşlık kavramlarıyla ilgili ilişkiyi, Avrupalılık çerçevesinde bir araya gelen devletlerden oluşan ulus üstü bir siyasi ortaklık kurma idealinden geldiğini ifade edebiliriz. Bu idealin doğuşu ve yayılma sürecinde her olgun hareket ve fikir akımında olduğu gibi birlik, Avrupa vatandaşlığı ve Avrupalılık kimliği oluşturulma

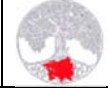
süreci içerisinde de sorunlarla karşılaşmıştır. Avrupa Birliği Avrupa vatandaşlığına bağlantılı olarak Avrupalılık kimliği inşa etmeye çalışmakta olup, bu konuyla ilgili temelleri 1993 yılından atmıştır. Fakat bugün gelinen noktaya baktığımızda birliğe üye ülkeler Avrupa vatandaşlığı ve Avrupalılık kimliği üzerinde tam olarak bir uzlaşma sağlayamamıştır. Çünkü bir üye devletin vatandaşlığına bağlı olarak kazanılan Avrupa birliği vatandaşlığı ulus devlet sınırlarını aşarak, sınır ötesinde bir vatandaşlık kavramını ortaya çıkartmıştır. Zira bu kavram modern vatandaşlığın mekansal sınırlarını sorgulamaktadır. Aynı zamanda mekansal sınır tartışmaları Avrupa Birliği'nin hukuki statüsünün ne olduğuna dair tartışmaları gündeme getirmektedir. Bu tartışmalara hükümetler arası yaklaşım açısından bakıldığında; onlara göre birliğin yapısı ve kurumları hükümetler tarafından temsil edilmekte ve devletlerin rekabet ve çıkarları üzerine kurulmuştur. Ayrıca hükümetler arası görüşe göre Avrupa entegrasyonu ile ulusların bütünlük ve egemenliklerinin korunması farklı iki olgu olmayıp birbirini tamamlayıcı niteliktedir ve birlikte ortak sorunların çözümü için devletler birbirlerine ihtiyaç duymaktadır(**Keçeci,2012:8**). Ulus üstü-suprasayonal görüş ise ulus devletlerin egemenlik yetkilerini kısmen AB organlarına devrettiği, sorunların bu organlar tarafından çözümlendiği federal bir yapıdır. Ulusalcı yaklaşım ise doğal olarak ulus devlete, ulusal hükümetlere ve ulusal devlet aktörlerine işaret etmektedir. Birlik içerisinde sorunların devletlerin karşılıklı anlaşması ile çözülebileceğini savunur ve ulus devletin egemenlik ilkesine saygı gösterilmesini ön planda tutmaktadır. Görüldüğü gibi birlik içerisindeki bu farklı yaklaşımlar AB'nin farklı boyutlarını yansıtmaktadır. Hükümetler arası yaklaşım Avrupa Birliği'ne üye devletlere mutlak egemenlik tanımlaması yapmakta, Ulus-altı yaklaşım ise AB'yi, birliğe üye ulusal devletlerin oluşturdukları ortak kurumlar aracılığı ile pazar ve lobicilik faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bir örgüt olarak görmektedir. Ulus-üstü yaklaşım ise AB'nin farklı bir federal devlet olması yerine, Avrupa kurumlarının güçlendirilmesi ve hükümetler arası konferansı savunmaktadır(**Gündoğdu,2004: 16-17**). Bu farklı görüşler içerisinde Avrupa Birliği ve Avrupalılık kimliğinin içeriği ile ilgili net açıklama ulus-üstü yaklaşımdan geldiğini söyleyebiliriz. Diğer görüşlerin birliği realist, ulusal çıkarlar çerçevesinde değerlendirdiği ifade edilebilir.

Avrupa Birliği'nde ulus-üstü kimlik, "kurumsalcılık ve Güvenlik Topluluğu" yaklaşımları etrafında şekillenmeye şekillenmektedir. Fakat Ulus üstü yapılanmayı mümkün görmeyen tutucu görüşe göre ulus devlet ve onun fiziksel meşruiyetini sağlayan ulusçuluk kalıcı bir güce sahiptir. Karl Deutsch ekoluna bağlı ilerlemeci kesim başarılı bir bütünleşmenin sağlanması için, insanların mevcut sistemin ve birbirleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları için birbirleri ile daha çok iletişime geçmeleri gerektiğini savunmaktalar. İlerlemeci görüşe göre, bugün Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında iletişim sıkıntısı yaşanmakta ve bu sıkıntıya bağlı olarak da Avrupa bilinci tam oluşturulamamıştır. Üye devletler arasındaki iletişim eksikliği üye devletler ve halklarının birbirini anlamamasına neden olmakta ve bu da Avrupalılık kimliğinin oluşmasını engellemektedir(**Altınbaş, 2009: 100**). İlerlemecilerin ulus-üstü kimlik oluşturma çabaları, ulusçuları, supranasyonal kimliğin ulusal kimliğin ve ulusal devlet yapısının sonu getirip, ulus-üstü kimliğin Avrupalılık kimliğine teslim olacağından dolayı endişelendirmektedir.

Etnik ulusçulara göre temel siyasi yapılanma ulus devlettir ve ulus devletin üstünde yapılması planlan herhangi bir eylem ve çaba başarısız olacaktır. Çünkü onlara göre modernleşme öncesi ulus devlet anlayışı ile bugünkü ulusların ulus devlet anlayışı hala uyumludur ve ulus üstü bir yapılanmaya izin vermeyecektir. Bunun da nedeni olarak duygusal güç ve geleneklerin tarihi hatıralarının derinliklerinin hala mevcut olması ve Avrupa Birliği'ne üye devletlerin halklarının bu tarihsel duygu ve bağlarla ulus üstü bir yapılanmanın karşısında duracak olması gösterilebilir. Ayrıca Etnik Ulusalcılara göre çok kültürlü yapıların tarihsel ve duygusal değerlere sadık olmamalarından dolayı, ulus devleti yok sayan bütün oluşumlar başarısızlıkla sonuçlanacaktır. Bunlara göre(etnik ulusalcılar) AB'nin sarıh kültürel kimliği yoktur. Her ne kadar Avrupa Birliği'ne üye devletler Yahudi-Hıristiyan, hukuk, demokrasi ve siyasi gelenekler gibi kültürel geleneklere sahip olsalar da bu değerlerle sadece kültür aileleri oluşturulabilir(**Şen,2004: 58, Anthony, çev.Bahadır, 2004: 119**). Etnik ulusçu görüşün tam tersine Post-ulusçu yaklaşım ulus üstü yapılanmaya sıcak bakmaktadır. Onlara göre, ulus devlet teknolojinin ve modern iletişimin bir ürünüdür. Post- ulusçuluğa göre ulus -üstü yapılanmada kültür yerine siyaset ön plana çıkmakta ve çok kültürlü bir yapıda birlikteliği sağlayabilmek için siyasi kültür temelli, yasalarla güvence altına alınmış olan vatansever bir toplum oluşturulmalıdır. Post-ulusçulara göre kültür siyasi faaliyetlerle desteklenmelidir. Avrupa Birliği'nin çok kültürlü ve dilli yapısı birliğin organlarınınca desteklenmektedir(**Cäcilie, 2010:58**). Örneğin Avrupa Birliği'nde pek çok farklı dil bulunmaktadır. Dillerin farklı olması ve ülkelerin kendi dilleriyle kendilerini ifade etmeleri Birliğin kimlik politikaları ile ilgili olarak bir sorun teşkil etmemektedir. Pan- ulusçu görüşe bakıldığında, onlarda aynen post-ulusçular gibi bir ulus devletin farklı ulus devletlerle bir araya gelerek ortak hareket edebileceğini vurgulamaktadır. Onlara göre ortak kültüre sahip uluslar kültür ailelerini oluşturmaktadır. Bu görüş iki savaş arası dönemde Pan-Avrupa fikriyle Avusturyalı Kont Kallergi tarafından dillendirilmiştir. Bu görüşe göre önemli olan aynı değer ve kültürü paylaşan ulus-devletlerin bir araya gelmesidir. Ayrıca ulus devletlerin sahip olduğu değer ve kültürler medeniyetin temellerini oluşturmakta ve medeniyetler insanların sahip olduğu en geniş kimlik düzeyidir. Dolayısıyla Avrupa Birliği'nin temelleri Hıristiyan değerlere dayanmakta ve Hıristiyan ulusların bir araya gelerek ulus üstü kimlik oluşturmada sorun yoktur. Kallergi 1922 yılında bu fikri savunurken Hıristiyanlık unsurlarını barındıran Avrupalı ulusları tek bir çatı altında toplayıp, Avrupa'yı yeniden inşa etmeyi planlamıştır. Kallergi Avrupalı ulustan bahsederken, aynı kültürü ve değeri paylaşan Avrupalı ulusları kastetmiştir. Bu görüşe göre Avrupalılık kimliğinin oluşmasında sakınca yoktur. Çünkü bugün Birliğe üye olan devletler aynı değeri ve kültürü paylaşmaktadırlar. Yapısalcı yaklaşıma göre yeni yapıların oluşumu devletlerin aracılığı ile gerçekleşmektedir. Bu oluşum süreci içinde kimlikler devletler arası iletişime bağlı olarak ortaya çıkmaya başlar. Devletler ortak normları paylaştıkça ortak kimlikler oluşur. Bu anlayışa göre devlet egemenliği sosyal bir rol olup , tek taraflı yaratılamayacağı için başka devletlerce tanınması gerekmektedir. Dolayısıyla kurumsal olgu olan egemen devlet anlayışı zamana bağlı değişken bir olgudur(**Toprak, 2007: 81**). Yapısalcı yaklaşıma göre ulus devlet günümüzde revizyona uğramamış, hala gücünü korumaktadır. Bu görüşe göre sağlam kimlikler bilişsel siyasalar ve mekanizmalar tarafından getirilir ve güvence altına alınır. Kimlikler korunmaz ise çabuk bozulur. Bu anlayışa göre, çevredeki objelerin taşıdıkları anlamlar önemlidir. Bu anlayış çerçevesinde, devletlerin politikaları algıları, beklentileri,kendileri ve

ötekilerine karşı tavırları bu objelerden çıkartılan anlamlara göre şekillenir. Bu anlayışa göre öteki veya başkası kavramı olmaksızın kimlik gerçekleşmez. Örneğin, AB üyesi devletler Türkiye'yi, sahip olduğu değerleri, ulusal kimliği ve bulunduğu coğrafyadan dolayı ötekileştirmiştir (Yurdusev, 1997. 19). Türkiye'nin Birlikle ilişkiye başlamasının üzerinden yarım asırdan bir süre geçmesine rağmen, Birliğe üye olamamasını bu sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklandığı ifade etmek yanlış olmaz herhalde. Fakat, iki devletin farklı değer ve kültüre sahip olmasından, iki devletin uzlaşması ve uyum sağlamamacılığı anlamı çıkartılmamalıdır. Örneğin, Avrupa Birliği çok kültürlü bir yapıya sahip ve Birlik yıllardır bu farklı kültürleri korumuş ve güvence altına alarak bugünkü konumuna gelmiştir. Başka bir ifadeyle yapısalci yaklaşıma göre, çok kültürlü yapıya sahip Avrupa Birliği içerisinde ulus üstü kimlik, ulusların sahip olduğu kültür ve değerleri korunarak oluşturulabilir.

Yukarıda, Birlik içinde Avrupalılık kimliğinin oluşmasını savunan veya reddeden görüşler analiz edilmiş, fakat kimliğin tanımı ve kimleri kapsayacağı net olarak ortaya konamamıştır. Çünkü gerek ilerlemeci görüş olsun gerekse Post ve Pan- ulusçu ve Yapısalci görüşler olsun bir türlü kimlik konusunda aynı duygu ve değerler etrafında toplanamamışlardır. Örneğin; pek çok görüşte aynı değeri paylaşan uluslardan bahsedilmesine rağmen, bu değeri paylaşan devletlerin veya ulusların kim olduğu ya da bu konunun hangi coğrafyayı kapsadığına dair soruların cevapları net olarak ifade edilmemiştir. Bunun yanı sıra sık bir şekilde refere edilen "öteki veya biz" kavramlarında, bizler ve ötekiler kimlerdir? Burada ifade edilen öteki ve biz din merkezli mi yoksa dil ve kültür mü? ... Buna benzer kimlikle ilgili cevaplanması gereken pek çok soru vardır. Fakat bu soruların cevabını, Avrupa Birliği'ne üye olan devletler verememektedirler. Soruların cevaplandırılmaması ister istemez Birlik içerisinde sorunları meydana getirmektedir.

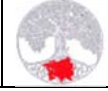
Öncelikle Avrupalılık veya Avrupa vatandaşlığı ulusal anayasalarda belirtildiği gibi aktif ve temel bir siyasi özneyi ihdas etmemektedir. Bu durum sorunun sübjektif boyutunu ortaya çıkartmaktadır. Çünkü AB ne belirli bir ulusu ne de bu ulusları temsil eden devleti temsil etmektedir. Maastricht Antlaşması, Birlik ve kimlik tanımlamasını yaparken, halkların devlet düzeyinde örgütlenmesi ve Avrupa halklarını birbirine yakınlaşmasını sağlayan hükümetler arası konfederal bir birlikten bahsetmektedir. AB vatandaşlığının temellerini atan Maastricht Antlaşmasında, Avrupalı her devletin Birliğe üye olabileceğini ve "her üye devletin vatandaşının da bu Birliğin vatandaşıdır" şeklinde ifade edilmektedir. Fakat Antlaşmada hangi devletlerin Avrupalı olduğuna dair açık bir hüküm bulunmamaktadır. Antlaşma hükmünde AB'ye başvuruda bulunacak devletin, kıta Avrupa'sında mı yer alması gerekmekte, yoksa Avrupa'nın kültür ve dinine mi sahip olması veya siyasi Avrupa'nın bir parçası mı olması, açıkça belirtilmemektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği üyesi devletlerden hemen hemen hiç biri kendi ulusal anayasalarına kendi aidiyetleri ifade eden ulusal kimliklerinin yerine Avrupalılığı ifade eden Avrupa vatandaşı veya Avrupalı kavramını koymamıştır, bu yönde girişimde bulunmamıştır. Bunun sebebi ise, gerek ulusal halklar gerekse ulusal görüşlü siyasilerdir. Siyasiler, Avrupa vatandaşlığını ve akabinde ise Avrupalılık kimliğinin ne olduğuna dair yeterli bilgiyi ve açıklamayı ulusal halka izah edememişlerdir. Dolayısıyla ulusal halk ulusal kimliğin yok olacağı endişesi içine düşmüştür. Endişelenen halk ise siyasilere baskı kurarak, Avrupalılık

kimliğini oluşturacak siyasi girişimlere izin vermemektedir. Başka bir ifadeyle Avrupa Birliği gerek siyasi, gerekse ulusal halktan gelen baskı neticesinde Avrupalılık kimliği ile ilgili olarak siyasi zemini oluşturamamıştır. Bunun en bariz rneği 2005 yılında Avrupa Birliği'nin siyasi bütünleşmesini amaçlayan anayasa çalışmalarının yaşandığı sürecin, 2005 yılı ortasında önce Fransa ve arkasından Hollanda'dan gelen hayır cevapları ile tıkanması olmuştur. Fransa ve Hollanda vatandaşlarının ret vermesiyle tıkanan süreç AB bürokratlarını yeni formül arayışlarına itmiştir. Aslında 2005'te onaylanamayan Avrupa Anayasası bayrağı ve marşıyla Avrupalılık kimliğini tasvir ediyordu. Fransa ve Hollanda'nın ret oyu neticesinde, anayasa taslağı üzerinde değişiklik yapılarak Fransa ve Hollanda'nın çekinceleri giderilmiş ve anayasa niteliğindeki Lizbon Antlaşmasını onaylanmıştır. Avrupa anayasası kavramından vazgeçilmiş olmasına karşın Lizbon Antlaşması ile anayasal ulus üstü bir yapının inşası hedeflenmiş ve Birliğe yasal bir hüviyet kazandırmak istenmiştir. Fakat bugün Lizbon Antlaşması'nın işlerlik derecesine bakıldığında, antlaşmaya imza atan devletlerde hala ulusal politikalara ağırlık verildiği gözlenmektedir.

Avrupa ve Avrupalılık kimliğinin oluşturulamaması önündeki sorunlardan biri Avusturya, Fransa, Hollanda, Almanya, İngiltere ve Soğuk Savaş sonrası Sovyet bloğundan ayrılan ülkelerden yükselen milliyetçi/ırki politik eylemlerdir. Bir diğerisi ise Avrupa Birliği içerisinde hala ulusal kimliklerin etkili olmasıdır. Bu ülkelerde ulusal kimlik ve Hristiyan temelli düşüncelerin etkili olması ve etki çerçevesinde ulus üstünde yeni bir kimliği benimsememeleri, Avrupa Birliğini zor durumda bırakmaktadır. Bilindiği gibi Soğuk Savaşın sn dönemlerinden itibaren Orta ve Doğu Avrupa'da yeni ulus devletler ortaya çıkmış, Yugoslavya ve Kafkaslar da bu söylemler sonucu bölünmeler yaşanmış ve benzer ırki söylemler Avrupa Birliği ülkelerin gündemine gelmiş ve bölünme endişelerine karşı milliyetçi politikalar uygulanmaya başlanmıştır(**Sen,2004:91**). Etnik-milliyetçi söylemlerin artmasıyla birlikte Avrupa'da, Fransa, İngiltere, Hollanda ve Birliğe yeni katılan ye devletlerde ulusal kimlik Avrupalılık kimliğinin karşısında güçlü bir konuma gelmiştir. Bugün pek çok Avrupa Birliği yesi ülke kendini ulusal kimlikleriyle tanımlamaktadır. Her geçen gün de kendini kendi ulusal kimlikleriyle nitelendiren kişi veya ülke sayısı artmaktadır. Bu artışı en son yapılan AB Parlamento seçimi doğrulamaktadır. En son yapılan AB Parlamento seçimi sonrası parlamentodaki sandalye dağılımına bakıldığında milliyetçi ve sağ muhafazakar kesimin yükseldiğini gözlemlenmektedir. Avrupa Birliği'nde sağ kesimin yükselmesiyle bugünün şartlarında Avrupalılık kimliğinin oluşması zor görünmektedir.

Avrupalılık veya Avrupalı kimliğinin önündeki bir diğer engel ise Birliğe ye her bir devletin vatandaşının Avrupa vatandaşi olarak nitelendirilmesidir. Bugün Avrupa vatandaşlığı sadece halkların elde edeceği haklar çerçevesinde ifade edilmektedir. Birliğe ye ülkelerde bu hakları gerek ulusal, gerekse Birlik hukukuna göre hiçbir ayrımcılık göstermeden garanti altına alması gerekmektedir. Dolayısıyla ye ülkeler serbest dolaşım, ikamet, istihdam, sendika hakları, emeklilik, sosyal sigorta gibi objektif konularda kendi vatandaşına sağladığı hizmetleri, başka bir Birlik yesi ülkenin vatandaşına da ayrımcılık yapmadan sunmalıdır. Fakat Sosyal politikalar hassas bir konu olduğu ve çok geniş alanı kapsadığından dolayı yetki ye devletlere bırakılmıştır. Yetkinin ye devletlerde olması ve ye devletlerde faklı sosyal politikalar

uygulanması, Avrupa vatandaşlarını uyum konusunda zor durumda bırakmaktadır. Özellikle İngiltere ve Hollanda Avrupa Birliği'nin ortak Sosyal politikalarına, kendi ulusal bütçelerine fazla yük getireceğinden dolayı karşı tavır sergilemektedirler. Birlik ise bu ülkelere sistemin düzenli işlemesi bakımından bir takım ayrıcalık tanımıştır. Yine aynı şekilde serbest dolaşım ve üçüncü ülke vatandaşlarına uygulanan politikalarda da gerek birlik üyesi ülkeler, gerekse üçüncü ülke vatandaşları farklı uygulamalarla karşılaşmaktadırlar. Oysa Birlik, bir bütün olarak ortak politikaları aynı şartlar altında uygulamalıdır. Kural Almanya ve diğer ülkelerde nasıl uygulanıyorsa İngiltere ve Hollanda da eksiksiz, şartsız uygulanmalıdır. Bu farklı uygulamalar Birlik vatandaşlarının Birliğe karşı güvenini sarsmakta ve kendilerini Avrupa vatandaşı gibi hissetmelerini zorlaştırmaktadır.

Son zamanlardaki tartışılan diğer bir husus Avrupa vatandaşlığı veya Avrupalılık kimliği kavramlarının Birliğe ne gibi katısı olacağı yönündedir. Örneğin yapısalcı bakış, Avrupa vatandaşlığını sosyo-politik açıdan değerlendirip, bu oluşumun Avrupa Birliği'ni ne yönde değiştireceği ve bu değişim sürecinde nasıl bir rol üstleneceği üzerinde durmaktadır. Hatta yapısalcı görüş, Avrupa Birliği'nin bugün mevcut ortak politikalarında sorunları olduğu ve bu sorunlara rağmen Birliğin böyle bir değişime hazır olup olmadığını sorgulamaktadır.

Sonuç Yerine: Kimlik çıkmazında "Rasyonel Avrupa" Modeli?

Avrupa Birliği'nin müşterek değerler havzasında teşekkül ettirmeye çalıştığı Avrupalılık kimliği, siyasi, iktisadi, sosyal ve kültürel bir takım çıkmazları bünyesinde barındırmaktadır. Bunlar birincisi, üye devletler makro çerçeveli politikalarda mutabakat sağlayamamaktadırlar. Yani Avrupa Birliği'ne özgü "raison d'être" henüz siyasi entegrasyon bağlamında sağlanamamıştır. Özellikle ulusal çıkarı ilgilendiren meselelerde üye devletlerin milli refleksleri ön plana çıkmakta olup, Alman ulusal çıkarı veya Fransız ulusal çıkarı bir Avrupa çıkarına dönüşmemektedir. Misal olarak temellendirecek olursak, Bosna Hersek ve Kosova trajedilerinde Avrupa Birliği arka bahçesine yönelik politikalarda geç ve yetersiz kalmıştır, müdahale etmekte ortak bir konsensüsü sağlayamamıştır. Çok sesli dış politikaların diğer bir tezahürü ise son Libya meselesinde ortaya çıkmıştır. Fransa, Libya müdahalesinde milli çıkarları doğrultusundan AB'den bağımsız bir şekilde hareket etmiştir.

İkinci olarak 2008'de ABD'de başlayan ve Avrupa Birliği'ni de etkisi altına alan küresel krizde, Avrupa devletleri milli ekonomik çıkarlarını önceleyici politikalara yönelmişlerdir. Özellikle Balkan coğrafyasına yönelik genişleme sonrasında AB'nin iktisadi entegrasyonunda da yetersizlikler gün yüzüne çıkmıştır. Yakın zamanda Yunanistan'da başa gelen Çıpras Hükümetinin AB reform paketlerine yönelik gösterdiği direnç, birlik içerisinde iktisadi uyumsuzluğu beraberinde getirmiştir. Üçüncü olarak, AB'nin genişleme politikaları derinleşme problemlerini de doğurmuştur. Birlik, Post-Sovyet ülkelerinin mali yapısını dönüştürmeye çalışırken, aynı zamanda Avrupa Kimliğinin çatısını oluşturan AB değerlerinin içselleştirilmesinde zihni ve kurumsal bir çok engellerle karşılaşmıştır. Dördüncü olarak, Kıta Avrupa'sına yönelik Balkanlardan ve başta İslam ülkeleri olmak üzere Avrupa dışından gelen

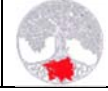
göçler, AB ülkelerinin politik duruşundan halkın gündelik yaşantısına kadar bir çok problemin ortaya çıkmasını tetiklemiştir. Çok kültürlülük ve farklı kültürlerin varlığı zenginlik olmaktan çok AB toplumlarınca tehdit olarak algılanmıştır. Avrupa kamuoyunda bu noktada yabancı düşmanlığı ve İslamofobia gibi meseleleri toplum tabanından politik tavana kadar yoğun bir şekilde işlenmiştir. Üye devletler bu meselelere yönelik bütünleştirici bir politika üretmekte zorlanmışlardır. Bu bağlamda toplumsal reaksiyonların toplanma merkezi ise popülist ve aşırı sağ olarak gözlemlenmiştir. Nitekim Avrupa aşırı sağ, Avrupa Birliği'ne yönelik içeriden en sert eleştirileri yüksek sesle dillendirmiştir.

Netice itibariyle Avrupalılık mefhumu ve hukuki/siyasi çıktısı olan Avrupa kimliği ütöpik bir kavram haline gelmektedir. Bu noktada Avrupa Birliği'nin gerek uluslararası konjonktürü gerekse de birliğin siyasal ve ekonomik iklimini gözeterek kendi rasyonelitesine dönmesi elzemdir. Birliğin geleceğini tasavvur ve izah etmede, "Rasyonel Avrupa" kavramı, bu noktada Birliğin entegrasyon sürecindeki aksakları yeninden gözden geçirerek yeni bir Avrupa vizyonu olarak belirlemesi açısından önemli bir eşik noktasını teşkil etmektedir. Avrupa Birliği'nin, öncelikle Avrupa değerlerini hem birlik içerisinde hem de uluslararası arenada yeniden tanımlayacak ve ihraç edecek politik ve kurumsal metotlara ihtiyacı vardır. Bunu yaparken de normatif olandan uzaklaşarak bir an önce kendi realitesini tespit, bu realiteye karşı aksaklıkları da teşhis etmek mecburiyetindedir. Küreselleşmenin, küresel krizle beraber birlik içerisinde oluşan kültürel temelden ekonomik alana kadar bir çok noktadaki menfi etkilerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

References

- Alganer Yalçın ve Çetin Müzeyyen Özlem, " Avrupa'da Birlik ve Bütünleşme Hareketleri I " *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, CİLT: XXIII, Sayı:2, 2007,ss, 285-309.
- Altınbaş Deniz, "Avrupa Birliği'nin Başarısız Girişimi; Avrupa Yurttaşlığı" *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1-3, 2009, ss.93-112.
- Anthony Smith, Milli Kimlik (National Identity), çev. Bahadır Sina Şener, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.
- Cäcilie Schildberg, *Politische Identität und Soziales Europa: Parteikonzeptionen und Bürgereinstellungen in Deutschland, Grossbritannien und Polen*,VS Verlag Für Sozialwissenschaften,Wiesbaden,2010.
- Çalışır Eyüp, AB Anayasasının ilkeleri, Çukurova Üniversitesi Avrupa Birliği Ekonomisi Tezsiz Yüksek Lisans Programı, Adana 2006.
- Erdenir Burak, "Türkiye-Avrupa Bütünleşmesi: Kimlik ve Kültür Unsurları" (ed), Akçay Belgin ve Açıkmeşe Sinem Akgül, *Yarım Asrın Ardından Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri*, Ankara, Turhankitabevi, 2013, ss. 5-28.
- Erhan, Çağrı, "Avrupa Kömür ve Çelik Topluğu Avrupa Ekonomik Topluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluğu"(ed) S. Karluk Rıdvan ve Dural Betül Yüce,*Avrupa Birliği*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yay.2012, ss. 3-19.

- Giammarco [Francesco](#), "Die Idee von Europa ist älter als die Europäische Union und immer im Wandel", 1 Haziran 2011, <http://www.treffpunkteuropa.de/Seit-Jahrhunderten-neu> (Erişim Tarihi: 12.07.2015).
- Gruber Anna, " Avrupa Birliği'nin İşleyiş Sürecinde Avrupa Yurttaşlığı", s.4, http://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anyarg22/gruber.pdf, (Erişim Tarihi: 15.08.2015).
- Gündoğdu Yeşim, "Avrupa Birliği Yurttaşlığı", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 3, No: 2, 2004, ss, 11-26.
- Haas Ernst, B., The Uniting of Europe: Political, Social and Economic Forces 1950-1957, Standfort, Standfort University Press, 1958.
- Jen Schmitt Oliver, "Euoppeasche Geschichte als Geschichte seine Regionen", Impulstexte und Diskussionsbeiträge aus der Sitzung der philosophisch-historischen Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften vom 20. März 2014, *OAW*, 2014, ss, 35-57.
- Johson Greg, "Christentum und europäische Identität", <http://www.counter-currents.com/2015/04/christentum-und-europaische-identitat/>, (Erişim Tarihi: 13.07 . 2015).
- Karakuş Can, Avrupa Birliği'nde Kimlik; " Avrupa Birliği Kimlik Tanımlama Mekanizmasının İncelenmesi " Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği Ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.
- Karluk S. Rıdvan, *Avrupa Birliği, Kuruluşu, Gelişmesi, genişlemesi, Kurumları*, İstanbul, Beta Yay., 2011.
- Keçeci F. Orçun, "Entegrasyon Teorileri ve Avrupa Birliği'ndeki Krizin Bütünleşmeye Etkileri" 2012 ,s. 8, http://www.academia.edu/2333082/Entegrasyon_Teorileri_ve_Avrupa_Birli%C4%9F, (Erişim Tarihi: 15. 08.2015).
- Larry Wolff, "Die Erfindung Osteuropas: Von Voltaire zu Voldemort", (ed.), Gramshammer Hohl, K. Kaiser ve R. Pichler, Wieser Enzyklopädie des europäischen Ostens, Klagenfurt 2003, s. 21, ss. 21–34.
- Leopold Rosenmayr, " Mein Grosses und Mein Kleines Europa", Impulstexte und Diskussionsbeiträge aus der Sitzung der philosophisch-historischen Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften vom 20. März 2014, *OAW*, 2014, s.84-85. ss: 78-94.
- Metzeltin Michael, "Europäische Identität und Europäische Integration", Impulstexte und Diskussionsbeiträge aus der Sitzung der philosophisch-historischen Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2014, ss, 8-34.
- Pélabay Janie, "Europäische Identität: Weg mit dem Traum?", 31 Haziran 2011, <http://www.euractiv.de/soziales-europa/artikel/europaische-identitat-weg-mit-dem-traum-00516>, (Erişim Tarihi: 19.08.2015).
- Rude Undine, *Die Erfindung des Europa des Regionen, Kritische Ideengeschichte eines Konservativen Konzepts*, Campus Verlag, Frankfurt am Mai, 2003.
- Rudolf Uertz, " Christentum und säkulares Gemeinwesen", (ed)., Günter Buchstab / Rudolf Uertz, *Was eint Europa? Christentum und kulturelle Identität*, Freiburg, Herder Verlag 2008, ss: 394-413.
- Schipperges Stefan, "Griechische Antike und europäische Identität", (ed) Kalb Jurge, *Deutschland und Europa, Europäische Identität Historische Stationen europäischer Identitätsfindung*, Stuttgart, Süddeutsche Verlagsgesellschaft Ulm mbH, 2006.

- Schmale Wolfgan, "Eckpunkte einer Geschichte der Europäischer Identität", (ed.) Julian Nida Rumelin ve Werner Weidenfeld, *Europäische Identität: Voraussetzungen und Strategien*, Baden, Nomos Verlag, 2007.
- Schmale Wolfgan, "Geschichte der Europäischer Identität", *APuZ* 1-2 2008 ss.14-19.
- Şen Seyhan, Avrupa Birliği'nde Kimlik Sorunsalı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004.
- Toprak Elif, "Neo Fonksiyonalizmden Yapısalcılığa, Entegrasyon Kuramları Işığında Türkiye-Avrupa Birliği Uyumu", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt, 7, No. 1, 2007. ss. 69-89.
- Yörükan Turhan, "Zeus ile Hera: Akdeniz'de İlk Yolculuk", *Doğu Batı*, 2005,
- Yurdusev Nuri "Avrupa Kimliğinin Oluşumu ve Türk Kimliği" (ed) Atilla Eralp, *Türkiye ve Avrupa*, Ankara, İmge Yay, 1997.